

องค์ความรู้ ภาษา-วัฒนธรรม โดยสำนักงานราชบัณฑิตยสภา

ปักชิน, ปักยี

ในปัจจุบันสถานพยาบาลหลายแห่งได้เปิดให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยซึ่งเป็นทางเลือกให้ประชาชนสามารถเลือกใช้บริการรักษาพยาบาลได้อีกทางหนึ่งผู้เชี่ยวชาญจึงนำเรื่องโรคที่เกี่ยวข้องกับแพทย์แผนไทยเกี่ยวกับทารกมาให้ทราบคือ ปักชินหรือ ปักยี ซึ่งในพจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแผนไทยฉบับราชบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้ให้ความหมายไว้ หมายถึงโรคเด็กกลุ่มหนึ่งมักเกิดกับทารกตั้งแต่แรกคลอดจนถึงอายุ ๑๑ เดือน ผู้ป่วยมีไข้เป็นเวลาร่วมกับอาการอื่นๆ แยกต่างหากตามแต่ประเภทตำราการแพทย์แผนไทยว่าเกิดจากสิ่งชั่วร้ายหรืออำนาจเหนือธรรมชาติแบ่งเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

๑.ภทปักยี, นันทปักยี อ่านว่า นน-ทะ-ปัก-ยี, นัน-ทะ-ปัก-ยี หมายถึง ปักยีที่เกิดกับทารกในช่วงที่มารดาอยู่เรือนไฟทารกจะมีไข้เวลาเช้าสร้างเวลาค่ำ อาเจียนออกทางปากและจมูก เป็นต้น โบราณว่าเกิดจาก “ปีศาจเข้าไปในได้ ออก

ทางทวารหนัก”

๒.กาลปักยี, กาทปักยี อ่านว่า กา-ละ-ปัก-ยี หมายถึงปักยีที่เกิดกับทารกในช่วงที่มารดาออกจากเรือนไฟแล้ว ๕ เดือน ทารกจะมีไข้เวลาค่ำสร้างเวลาเช้ามืด ร้องไห้เวลาหลับเป็นต้น โบราณว่าเกิดจาก “ปีศาจเกิดนอกได้ ออกทางทวารปัสสาวะ”

๓.อสุณทปักยี, อสุนนทปักยี อ่านว่า อะ-สุ-นน-ทะ-ปัก-ยี, อะ-สุ-นัน-ทะ-ปัก-ยี หมายถึง ปักยีที่เกิดกับทารกทำให้มีไข้เวลาเที่ยงวันสร้างเวลาเที่ยงคืนทารกจะมีอาการกระหายน้ำนอนไม่หลับ กินข้าวไม่ได้เป็นต้น โบราณว่าเกิดจาก “ปีศาจอยู่ที่ตับ เข้าทางจมูกออกทางตา”

๔.เทพปักยี, เทพีปักยี หมายถึง ปักยีที่เกิดกับทารกเมื่อมารดาออกจากเรือนไฟแล้ว ๓-๔ เดือน ทารกจะมีไข้เวลาเย็นสร้างเวลาเช้า มีอาการท้องขึ้นมือเท้าเย็น เป็นเหน็บ เป็นต้น โบราณว่าเกิดจาก “ปีศาจเข้าทางเต้านมออกทางเท้า”.

กนกพร ชื่นใจดี